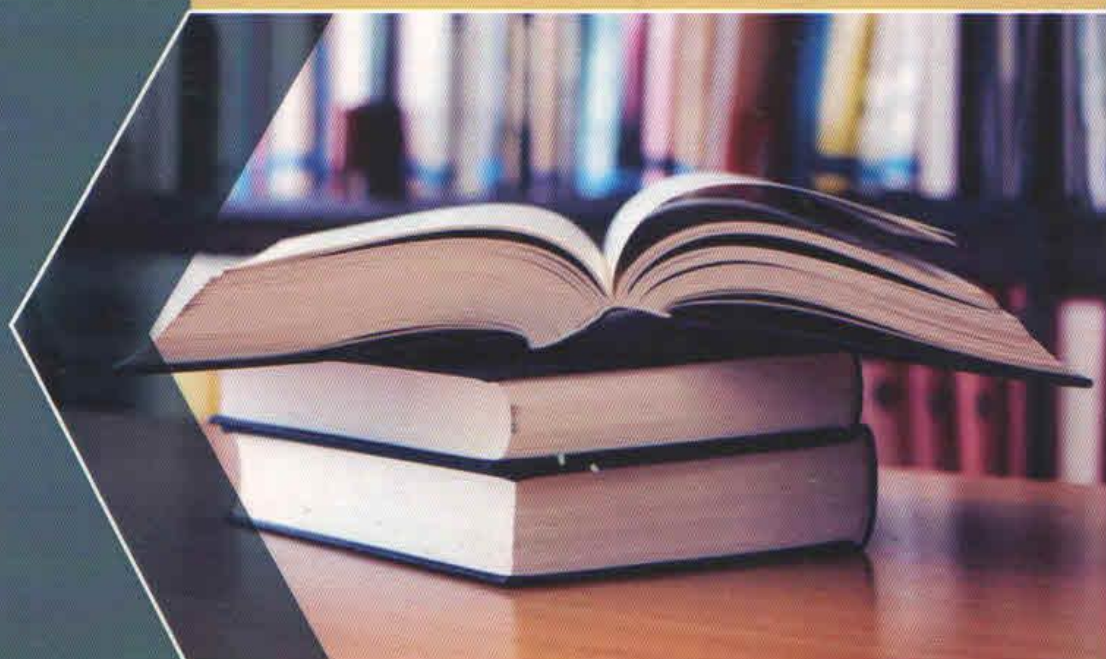

АУДАРМАТАНУДЫҢ
ЗАМАНАУИ МӘСЕЛЕЛЕРІ

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ
ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ

Алматы 2016

ӨЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

АУДАРМАТАНУДЫҢ
ЗАМАНАУИ МӘСЕЛЕЛЕРІ

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ
ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ

Ұжымдық монография

Алматы
«Қазақ университеті»
2016

ӨОЖ 80/81
КБЖ 81.2 Каз-7
А 91

*Баспаға әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Ғылыми кеңесі
(Хаттама №2, 31.10.2016) және Редакциялық-баспа кеңесі ұсынған
(Хаттама №1, 02.11.2016 ж.)*

Пісір жазғандар:

филология ғылымдарының докторы, профессор **З. Сейтжанов**
филология ғылымдарының кандидатты, доцент **М. Умбетов**

Авторлар:

*Ж. Дәдебаев, Ә. Тарақов, Т. Есембеков, А. Жақсылықов,
Л. Мұсаев, С. Сейденова, А. Айтмұханбетова, И. Әлімбаева*

**А 91 Аударматанудың заманауи мәселелері = Современные проблемы переводоведения: ұжымдық монография / Ж. Дәдебаев, Ә. Тарақов, Т. Есембеков, А. Жақсылықов, Л. Мұсаев, С. Сейденова, А. Айтмұханбетова, И. Әлімбаева. – Алматы: Қазак университеті, 2016. – 207 бет.
ISBN 978-601-04-2081-6**

«Аударматанудың заманауи мәселелері» атты ұжымдық монография әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың шетел филологиясы және аударма ісі кафедрасында 2015-2017 жылдар аралығында орындалып жатқан «Қазақстандық аударматанудың элемент мәдениетаралық келістіктегі заманауи мәселелері: зияткерлік әлеуеті және даму болашағы» атты ғылыми жобаның аясында жарық көріп отыр.

Монография аударматанушы мамандарға, жоғары оқу орындарының «Аударма ісі» мамандығына оқып жүрген докторанттар мен магистранттарға, студенттерге арналады.

Коллективная монография «Современные проблемы переводоведения» опубликована в рамках научного проекта «Современные проблемы казахстанского переводоведения в мировом межкультурном пространстве: интеллектуальный потенциал и перспективы развития», выполненная на кафедре иностранной филологии и переводческого дела КазНУ им. аль-Фараби в 2015-2017 годах.

Научная работа посвящена переводоведению, докторантам и магистрантам и студентам переводческого отделения.

**ӨОЖ 80/81
КБЖ 81.2 Каз-7**

ISBN 978-601-04-2081-6

© Авторлар ұжымы, 2016
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

ДӘЙЕКТЕМЕ

Қазіргі кезде «көркем аударма және мәдениетаралық коммуникация» деген диаландың маңызы артып отыр. Оның себептері көп. Ең алдымен, әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар бұл екі салаға ерекше қызығушылық танытуда, өйткені темпоралдық жағынан айырмашылығы елеулі адам қызметінің бос түрлерінің бірігуі, қосарлануы қоғамның қай саласында болсын белсенді түрде байқалауда. Аударма тарихы мыңдаған жылдарды қамтиды, ал мәдениетаралық байланыстың өз алдына арнайы ғылыми сала болып қалыптасуы XX ғасырдың соңғы ширегінен басталған. Әлемде болып жатқан өзгерістердің де ықпалы аз емес. Әрқилы интеграция деңгейлері, жаһандану үдерісі де атаалмыш диаландың дамуына мүдделі болып отырғаны анық. Сондықтан мәдени байланыстардың тиімді әрі нәтижелі модераторы ретінде осы екі саланың арнайы таңдап алынғаны тегін емес. Сонымен қатар, күн тәртібінде шешуін күтіп тұрған зәру мәселелер де жетерлік. «Көркем аударма», «көркем аударма теориясы», «мәдениетаралық коммуникация», «мәдени модератор» ұғымдарының байланысу деңгейлері, мазмұн ауқымы мен интеракция түрлері нақты айқындалған жоқ, бірақ қазір осы бағыттағы зерттеулердің көбейіп отырғаны да белгілі. Оның ішінде ұтаралық қарым-қатынастың тілдік, этникалық, ділдік ерекшеліктерінің мәдениетаралық коммуникациядағы қызметіне көп назар аударылууда.

Монография авторлары мынадай негізгі постулаттарға сүйенді. Көркем аударма – адамзат өркениетінің қалыптасуы мен дамуының аса маңызды факторы. Сонымен бірге аударманың әрбір ұлттың мәдениетінің пайда болуы мен эволюциясына ерекше ықпал ететіні – мойындалған қағидат. Көркем аударма әрбір түшүсқа мәтіннің өз тіліндегі прагматикалық өрісін әлемдік деңгейге дейін кеңіте алады, ұлттық мәдениеттің озық үлгілерін ортақ мәдени қазынаға айналдыруға да мүдделі. Әрине, аударма-монолоттың аударма-диалогқа айналуына тіпті аударма-полилог

МАЗМҰНЫ

Дәйектеме.....	3
Дәдәбаев Ж. Назира – мәдениетаралық байланыстардың басты саласы.....	5
Жақылыұқов А. Предтечи слова в поэтической культуре жырау и их переводческая интерпретация.....	34
Есембеков Т. Көркем мәтінді аударудың жалпы филологиялық негіздері.....	57
Тарақов Ә. Аудармашы тұлғасы.....	88
Мұсалы Л. Шешендік сөздің зияткерлік әлеуеті және оны тәржімалау ерекшеліктері.....	123
Сейденова С. Межкультурные аспекты изучения художественного текста.....	146
Сейденова С. Перевод элементов экспрессивности в художественном тексте.....	156
Айтмұхамбетова А. Реалийлердің мәдениетаралық қызметі және аудармада берілу жолдары.....	168
Әзімбаева И. «Абай жолы» эпопеясындағы фразеологизмдердің көркемдік әлеуетін аударудағы қиындықтар.....	187

Ғылыми басылым

АУДАРМА ТАНУДЫҢ ЗАМАНАУИ МӘСЕЛЕЛЕРІ

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ

Ұжымдық монография

Жанғара Дәдәбаев, Әнуар Тарақов, Темірғали Есембеков,
Аслан Жақылыұқов, Ләйла Мұсалы, Сауле Сейденова Дусуповна,
Айнұр Серікбайқызы Айтмұхамбетова,
Индира Қайратқызы Әзімбаева

Бастаға дайындағандар:
проф. Т. Есембеков, доцент Л. Мұсалы

Редакторлары А. Шүриева, Г. Бекбердиева
Компьютерде беттеген Г. Шаққозова
Мұқабасын безендірген А. Қалиева

ИБ №10333

Басуға 28.12.2016 жылы қол қойылды. Тіптімі 60x84 1/8
Қолөмі 13,0 б.т. Офсетті қағаз. Саңшық басалық. Тапсарық №35.

Таралымы 500 дана. Бағасы келісімді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баста үйі.

050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баста үйі баспаханасында басылды.